

ת"פ (באר שבע) 24375-11-20 - מדינת ישראל נ' עדי אל אלחדד - בעצמו

ת"פ (באר-שבע) 24375-11-20 - מדינת ישראל נ' עדי אל אלחדד - בעצמושלום באר-שבע
ת"פ (באר-שבע) 24375-11-20
מדינת ישראל

נגד

עדי אל אלחדד - בעצמו

ע"י ב"כ עו"ד רן אבינועם

בית משפט השלום בבאר-שבע

[01.07.2024]

כבוד השופט אריה דורני-דורון

גזר דין

" לא הרי הענישה כהרי מעשה שפיטה אחר. שבכל מעשה שפיטה, עשוי אתה לפגוע בנכסי האזרח ובזכויותיו, ..ואילו בענישה אתה פוגע בגופו ובנפש אשתו וילדיו ובשלומם של יתר התלויים בו .." השופט חיים כהן ד"נ 13/60 היועהמ"ש נ' מתאנה פ"ד ט"ז (1) 430 (1962).

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירה של החזקת סכין שלא למטרה כשרה - עבירה לפי סעיף 186א לחוק העונשין תשל"ז-1977, בכך שביום 19.6.17 בכלא דקל באר שבע החזיק הנאשם סכין מחוץ לביתו או חצריו למטרה שאינה כשרה - הכול כאמור בכתב האישום. תסקיר שירות המבחן וחוות דעת הממונה:

2. התסקיר מציין כי מדובר בנאשם שילדותו קשה הייתה עליו, עקב נטישת אמו, ביטא מחשבות אובדניות מקבל תרופות לוויסות תסמיני החרדה והרגעה, רצידיביסט אך כזה שמאס בחיים השוליים, והוא נדרש טיפול וחיזוק במסגרת תוכנית. לדבריו בשל תקיפה של אחרים אותו בכלא בגינה נאלץ לעבור טיפולים, ונותרו אף צלקות, נשא הסכין. צרך סמים קשים בעבר אך בשל איומי משפחתו לניתוק הקשר נמצא היום צורך צריכה עצמית סמים מסוג קנאביס בלבד. הנאשם נדרש ליציבות נפשית. יש לבנות תוכנית שיקום הוליסטית. ההמלצה הייתה לבית המשפט הקהילתי. המלצה זו חזרה ונשנתה פעמיים. עוד ציין התסקיר כי יש להטיל עליו מאסר מותנה המרתיע לתקופה. התסקיר התרשם מכמיהה לקשר עמוק ובניית עתיד אחר לרבות תעסוקתי. הטיפול צריך להיות במספר מישורים לרבות בתחום ההתמכרויות. התסקיר ציין כי בשל סירוב המאשימה לטיפול הוליסטי במסגרת בית המשפט הקהילתי, השירות מציע בניית תוכנית לצו מבחן במשך שנה וכן ממליץ על מאסר מותנה. שירות המבחן מצביע על רצון נכונות וכוונות של הנאשם להירתם להליך שיקומי.

3. הממונה על עבודות השירות מצא הנאשם כשיר לביצוען, למרות היותו משתמש לצריכה עצמית, וזאת גם לנוכח הבטחתו, כי עם קביעת עבודות שירות יחל בתוכנית הגמילה. תמצית טענות המאשימה:

4. הנאשם הורשע בעבירה של החזקת סכין במהלך שהייתו בכלא דקל. במעשיו פגע בערכים המוגנים של שלום הציבור, בטחונו האישי ושלמות הגוף של הציבור. קיימים סיכונים הגלומים בהחזקת סכין קל וחומר כאשר הדבר מתבצע בכלא של צעירים. הנאשם היה אז בן 26 כאשר החזיק בסכין בתוך כותלי הכלא, והתופעה מסכת את ציבור האסירים ואת ציבור הסוהרים. מדובר בסביבה עוינת ומורכבת מייצרת גורמי סיכון בכל עת. קיומה של סכין ברשות מי מהאסירים עלול להוביל לפגיעה באדם ואף לנטילת חיים.

5. מתחם העונש נע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד שנת מאסר בפועל. המאשימה הפנתה לת"פ 60922-07-19, שם נקבע מתחם של חודש מאסר ועד 8 חודשי מאסר בפועל.

6. מדובר במי שמאז היותו נער הסתבך בפלילים הורשע בעבירות רכוש, אלימות וסמים. בהיותו שפוט למאסר בפועל, החזיק את הסכין ולא נרתע מהחמרת מצבו. הנאשם לא עבר הליך טיפולי במהלך שהותו בכלא. מתסקיר שהוגש בעניינו ביום 07.09.2023, הנאשם אמנם מודה בביצוע העבירה, אך מסביר כי הותקף בעת מאסרו ולכן החזיק בסכין. הנאשם הציג עצמו כאדם לא אלים וכי מעולם לא נקט באלימות, שירות המבחן מתרשם כי מדובר בנאשם רצידיביסט, וכי קיימת רמת סיכון להישנות עבירות בעתיד.

7. בתסקיר מיום 07.03.2024, הנאשם הופנה כדי לבחון דרכי טיפול, אלא שנדמה כי הנאשם רותם את העגלה לפני הסוסים, כלומר קודם ייגזר דינו ואז יופנה לטיפול, כאשר מדובר בנאשם בעל עבר מכביד, ההמלצה של שירות המבחן הינה להטיל צו מבחן ומאסר על תנאי המלצה החורגת ממתחמי ענישה ומעדיפה רק את עניינו של הנאשם.

8. המאשימה עותרת למקם את עונשו ברף הבינוני של המתחם, זאת לצד ענישה צופה פני עתיד בעבירות אלימות וכן להטיל עליו קנס והתחייבות שגובהם לשיקול דעת בית המשפט. תמצית טענות ההגנה:

9. ההגנה עתרה לביטול הרשעתו של הנאשם בדין, חרף קיומן של הרשעות קודמות בשל :
10. חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה שבוצעה לפני 7 שנים בשנת 2017.
11. הגשת כתב האישום בחלוף 3 וחצי שנים מיום ביצוע העבירה - שיהוי ניכר, המצדיק ביטול כתב האישום, אולם משום שהושג הסדר בין הצדדים, יוענק משקל לשאלת ביטול ההרשעה.
12. הנאשם התרחק מאז ביצוע העבירה מהעולם העברייני. יש לו בת זוג, היא בהריון, הנאשם עובד לפרנסתו, דבר שלא עשה לאורך כל השנים, מה שמהווה שינוי ניכר באורחות חייו. הוגש אישור על עבודה.
13. הנאשם כיום מתקן אריחים של בניינים באמצעות סנפלינג, הוא למד מקצוע הזה ובעל הכשרה. מדובר במי שלא עבד כל השנים.
14. הנאשם הודה וחסך זמן שיפוטי יקר, ואת העדת הסוהרים.
15. התסקיר הראשון שהיה חלק אינטגרלי מהסדר הטיעון, המליץ לשלב את הנאשם בבית משפט קהילתי מתוך הבנה שהנאשם זקוק למעטפת שמציע הטיפול שם, בשם לב לרצון שביטא בפני שירות המבחן, רצון ומוטיבציה. המדינה, התנגדה.
16. בתסקיר מיום 07.03.2024, צוין כי ההפניה להליך הטיפול בבית המשפט הקהילתי, עשויה הייתה להיות גורם מפחית הישנות.
17. הנאשם ביטא את תחושת המיאוס מהאופן בו ניהל את חייו ורצה כלים לשנות את אורחות חייו, שירות המבחן התרשם מהכמיהה של הנאשם לקיים קשר משמעותי מכיל ותומך, שירות המבחן התרשם מאדם בעל מוטיבציה, שילובו בהליך טיפולי ובתעסוקה עם מיצוי זכויות עשוי להפחית הסיכון ולפיכך הומלץ להטלת צו מבחן למשך שנה.
18. צו מבחן יש לו משמעות אדירה לנאשם כזה, מעבר לטיפול בשנה הזו, צו המבחן משמש עיניים לבית המשפט ומאפשר יציבות לנאשם, בIODעו שיש חרב מונחת על צווארו. הוא מסכים לצו המבחן. אנו מבקשים שיוטל צו מבחן כהמלצת שירות המבחן שישמש ליווי צמוד לנאשם בשנה הקרובה ועין נוספת לפיקוח בית המשפט, ההגנה עתרה שלא להטיל מאסר מותנה. שירות מבחן המליץ על הטלת מאסר מותנה וההגנה ביקשה שלא להיעתר להמלצת השירות בעניין זה, לבטל ההרשעה, והינה סבורה כי העונש הראוי לצד אי הרשעה הוא הטלת של"צ.
19. כטענה חלופית, ההגנה עתרה לאמץ את כל המלצת שירות המבחן שכוללת הותרת ההרשעה, מאסר על תנאי וצו מבחן.
20. ההגנה צרפה 10 פסקי דין מ-10 בתי משפט בארץ, בעבירה זהה לחלוטין ובכל פסקי הדין נגזר הדין בביטול הרשעה או סיום ללא הרשעה.
21. בגזרי הדין הבאים התוצאה הייתה ביטול הרשעה או הימנעות ממנה גם ביחס לנאשמים עם עבר פלילי וגם נעדרי עבר פלילי: ת"פ 31867-03-22, בת"פ 22993-04-20 נצרת, בת"פ 42331-06-18, שלום תל-אביב, ת"פ 41619-04-19 שלום אשקלון, ת"פ 68509-12-18, שלום ירושלים, ת"פ 60447-12-19, שלום באר-שבע, ת"פ 25651-04-19 ת"פ 61549-06-19, שלום נתניה, ת"פ 28365-12-16, שלום אילת, ות"פ 35662-03-17 שלום רחובות. (הפסיקה סומנה נ/1-10).

22. בתגובה לפסיקה אותה ציינה המאשימה, בה נקבע מתחם מחודש עד 8 חודשי מאסר, התיק שם הסתיים ב-4 חודשי עבודות שירות וזאת לאחר צירוף תיק נוסף. לפיכך יש לקיים הבחנה בין התיקים למקרה דנן.
23. כטענה חליפית לביטול הרשעה, טענה ההגנה למדרג, דהיינו הרשעה והטלת מאסר על תנאי וצו מבחן כבהמלצת שירות המבחן .
24. ההגנה ביקשה להימנע מהטלת פיצויים כספיים בדמות קנס בשל הודאת הנאשם והחיסכון בזמן שיפוטי והעדת סוהרים. ניתן לאזן היבט כספי ברכיב של התחייבות על אף ששירות המבחן לא המליץ. ההגנה עתרה לעונש בין אם בתוך המתחם אותו ציינה או בסטייה ממנו מטעמי שיקום שהופיעו בתסקיר שירות המבחן. תחתית המתחם היא ללא הרשעה ואולי לאחר מכן גם מאסר מותנה בניגוד לעמדת המאשימה.
- הנאשם בדברו ציין כי :
25. התיק ישן, מ-2017, בעבר חי "בעולם משלו". משוחרר מזה שנתיים, לא מסתבך, אחיו הוא המעסיק שלו, מצוי בזוגיות, חי עם בת הזוג שלו בבית הוריה. לא האמין ביכולתו להשתקם. והיום המציאות אחרת. הנאשם הוא שביקש הטיפול כאמור בתסקיר. מוכן לצו מבחן ובלבד שלא לחזור לאחור.
26. לעניין העתירה לביטול ההרשעה :
- משהוכח ביצוע עבירה הכלל המשפטי בשיטתנו הוא כלל של הרשעה. סטייה מכלל זה תעשה רק במקרים יוצאי דופן.
27. בע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל נב(3) 337 (1997) בית-המשפט העליון עמד על הכלל החל על שאלת ההרשעה וקבע שני תנאים מצטברים:
- "בפסיקתנו נקבע, כי המבחן ללא הרשעה הינו חריג לכלל, שכן משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל אמצעי זה רק במקרים יוצאי-דופן, שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה."
28. ובעניין ע"פ 8528/12 אלירן צפורה נ' מדינת ישראל (נבו 03.03.2013) (להלן: "ע"פ צפורה"): "על בית המשפט לבחון, בראש ובראשונה, את השאלה האם סוג העבירה וטיבה, על רקע הנסיבות הקונקרטיות של המקרה, מאפשרים להימנע מהרשעה. בשלב השני, יש להידרש לשאלה, האם עצם ההרשעה עלול לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשם, וכפי שנקבע בעניין ביטון, על בית המשפט להשתכנע "כי הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטייה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המעטה שזו תניב" ... עוד נקבע, כי בבוא בית המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשם, יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשם נזק כלשהו בעתיד."

29. כך למשל בעפ"ג (מחוזי ב"ש) 66903-07-20 טאופיק אבו מדיעם נ' מדינת ישראל (נבו 30.12.2020) (להלן: "עניין אבו מדיעם"), בו נקבע (בדעת רוב):

"מקובלת עליי טענת ב"כ המערער, התואמת את ההלכה הפסוקה, לפיה בין התבחינים הללו מתקיימת מעין "מקבילית כוחות", במובן זה שכלל שמעשה העבירה חמור יותר, נדרש הנאשם להוכיח פגיעה קונקרטיה ולא יהא די בתרחיש תאורטי או אף בהוכחת מידת ודאות קרובה לקיומו של נזק קונקרטי. מנגד, ככל שמעשה העבירה קל יותר, אפשר כי בית המשפט ייטה להסתפק בהוכחת פגיעה כללית יותר. אין צריך לומר כי בחינת היחס שבין תבחינים אלו תיעשה רק מקום בו ישתכנע בית המשפט כי סוג העבירה, על נסיבותיה, מאפשר לוותר על ההרשעה מבלי שיהא בכך כדי לפגוע פגיעה חמורה באינטרס הציבורי."

30. בית-המשפט המחוזי סיכם בעניין אבו מדיעם את השיקולים שעל בית המשפט לבחון, עת שוקל אם להרשיע הנאשם שבפניו, והם:

"טיבו של מעשה העבירה שביצע המערער בנסיבותיו, לרבות הממד האקראי הנלווה לכך; הודאתו בפני שירות המבחן ובבית המשפט בביצוע העבירה; הבעת החרטה מצדו; גילו הצעיר באופן יחסי בעת ביצוע העבירה; העדר עברו הפלילי; הסיכוי הנמוך להישנות התנהגות עוברת חוק מצדו; העובדה כי מעשה העבירה אינו משקף את אורח חייו עובר לביצוע העבירה ולאחריה כי אם התנהגות מקרית; חלוף הזמן בינתיים; עמדת שירות המבחן המבטאת קווי אישיות נורמטיביים של המערער, וכן הנזק המשמעותי הצפוי לו מההרשעה"

31. בעניין זה נפסק על ידי הרכב בראשות כב' הנשיאה כץ וכב' השופטים ואגו ושפסר ב-עפ"ג (ב"ש) 6700-09 אלזם נ' מדינת ישראל (3.3.10) (להלן: ענין אלזם), דברים הרלוונטיים גם לעניינו, הגם שנפסקו בעבירות אחרות מאלו שלפניו:

"אין אנו מכירים מקומות עבודה בשירות הציבורי שבהם ההרשעה אוטומטית מביאה לשלילת המועמדות או פסילתה, להיפך..., נעשית בדיקה ובחינה של כל מקרה לגופו והחשוב הוא מה העבירה ומה נסיבותיה ולא עצם ההרשעה או העדרה"

32. לא זו אף זו, אלא שב-ענין אלזיד רעפ 4200/12 אחמד אבו זניד נ' מדינת ישראל קבעה כב' הנשיאה נאור, כי אין מקום להורות על ביטול ההרשעה "על אף המחיר האישי שהמבקש עשוי לשלם" והגם ש"המבקש הצביע על הפגיעה האפשרית שעלולה להיגרם לו מהרשעתו", מדובר באירוע בו לא נגרם נזק קונקרטי מהחזקת הסכין.

33. גם ב-ענין אדוניה רעפ 632/14 גטהון אדוניה נ' מדינת ישראל דחה כב' הש' מלצר בקשת רשות ערעור על אי-ביטול הרשעה "חרף כל האמפטיה כלפי המבקש ונסיבות חייו... לאחר שהבאתי בחשבון את הקשיים שעלולים לקום למבקש כתוצאה מפסק-הדין, מושא הבקשה, וגם תוך הצטרפות לאמפטיה ולהערכה כלפי המבקש ואופן השתלבותו בחברה, חרף נסיבות חייו הלא-פשוטות..." נקבע כי נוכח חומרת העבירה בנסיבותיה החזקת סכין במועדון לילה בשל הסיכון הטמון בכך, יוותר עונשו של הנאשם במאסר על תנאי ל 6 חודשים למשך תקופת תנאי של 3 שנים וכן 180 שעות של"צ .

דיון :

34. נראה כי החזקת סכין במועדון לילה שם והחזקת סכין בתוככי הכלא במקרה דנן טומנים בחובן סיכון, ולדידי בשניהם הסיכון גדול בשל מאפייני התגרות המתלקחות ברגע אחד במקומות אלה בשל מאפייניהם. לא זו אף זו, בכלא הסיכון אינו רק כלפי האסירים אלא גם כלפי הסוהרים, ועוד שבכלא המדובר בתעוזה וזילות כלפי החוק במתקן, שכל כולו אמור להיות הרתעת הרבים מביצוע עבירות, ועוד אוסיף כי החזקת סכין בכלא היא פוטנציאל לשליחות בידי אחרים לביצוע חיסול חשבונות, וההרתעה בהקשרה מחייבת במיוחד כלפי מי שאינו נעדר עבר פלילי, בשונה מכל התיקים האחרים, הותרת ההרשעה על כנה מצד המעשה והעושה כאחד.

35. חלוף הזמן והשיהוי אינם מספיקים כדי ביטול הרשעה, אך יש להם ולשאר הפרמטרים לקולה השפעה על העונש.

36. זאת ועוד, גם מצד הנזק הקונקרטי ספק אם ההרשעה פוגעת או אמורה לפגוע בנאשם באופן לא מידתי, הן מצד העדר ראיות לכך, גם מצד עמדת תסקיר המבחן שאינו תומך בביטול הרשעה, וכן לנוכח עברו של הנאשם. הרשעה נוסף להרשעות קיימות אינה משנה את התמונה בהרבה. נוסף לאמור, העסקת האח את אחיו לביצוע עבודות אחזקה וניקיון בסנפלינג לא יפגע רק בשל הרשעתו דהיום נוסף על עברו.

37. לאור האמור, אין מעשה העבירה בנסיבותיה ואין העושה בנסיבותיו מצדיקים ביטול הרשעת הנאשם, וההרשעה תיוותר על כנה.

38. הערך החברתי המוגן בעבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה בית משפט העליון עמד לא אחת על הצורך למגר את השימוש הנרחב בסכינים ועל החומרה הגלומה במה שכונה "תת-תרבות הסכין" (ראו למשל ע"פ 848/12 חלפאללה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 18.12.12 ע"י כבוד השופט פוגלמן). הצורך למגר את תופעת החזקת הסכינים למטרות בלתי כשרות נובע מהנזק שצפוי להיגרם לחברה מביצוע העבירה לרבות הפוטנציאל לפגיעה בגופו של אדם ועל אחת כמה וכמה בתוככי הכלא, מה שמבטא זילות כלפי רשויות החוק ואוכפיה, ופגיעה בסדרי שלטון וסמלי החוק כמו גם האפשרות לנהל אורח חיים בטוח ליושבי הכלא וסוהריו, (ראו סעיפים 40ט(3) ו-4(4) לחוק העונשין).

ברע"פ 242/07 לאוניד אולימבוב נ' מדינת ישראל (11.01.07) כב' בית המשפט ציין:

"...ואכן אין צורך להכביר מלים על כך שסכין קוראת לשולף ולדוקר כשם שפירצה קוראת לגנב; "תת-תרבות הסכין" על גילוייה השונים - מהחזקת סכין ועד לשימוש אלים בה - היא אורח תדיר, לא רצוי, בבתי המשפט, לרבות בבית משפט זה; היא כבר גבתה לא מעט חיי אדם, ועל כן אין מנוס מענישה מרתיעה לגביה, בכל גילוייה. חרף העובדה, כי לחובתו של המבקש היה תלוי ועומד מאסר מותנה של ארבעה חודשים בגין אותה עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה, לא שינה את דרכיו, ומעשיו גרמו לבית המשפט המחוזי לחוש, כי ענישה מקילה אינה מרתיעה אותו מפני המשך עבירות. לא ראינו איפוא מקום להתערב בפסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, כשלעצמו".

ברע"פ (חיפה) 3192/08 מדינת ישראל נ' עואד עמראן (12.06.08) כב' בית המשפט ציין:

"ככלל, צודקת המאשימה בגישתה, כי בעבירה של החזקת סכין יש מקום לגזור עונשי מאסר אשר ירתיעו את מחזיקי הסכין, גם אם לא ביצעו כל עבירה נוספת. הנסיון מלמד כי ריבוי הסכינים הנישאות על-ידי אלו ואחרים מוביל לריבוי של מעשי דקירה. סכינים הנישאות שלא למטרה כשרה סופן שיעשה בהן שימוש פוגעני. מכאן גם מדיניות הענישה עליה חזר בית המשפט העליון וגם בית משפט זה פעמים רבות והיא גזירת עונשי מאסר לריצוי בפועל".

מדיניות הענישה הנוהגת בעבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה 39. לצורך מתחם העונש ההולם בהתאם לסעיף 40ב לחוק העונשין תשל"ז-1977, בית המשפט העליון נהג בחלק מהמקרים להותיר על כנו מאסר בפועל ובחלק מהמקרים לאשר תוצאה של העדר מאסר בפועל, במקרים בהם נמנעו בתי המשפט ממאסר בפועל, עולה בעיקר תמונה של נעדרי עבר פלילי או נסיבות הנתמכות בתסקיר מבחן או שאר פרמטרים של נסיבות המעשה או העושה :

40. ברע"פ 2932/08 מרגאן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 12.6.08 ע"י כבוד השופט ג'ובראן. המבקש הורשע בביצוע עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה, בכך שהחזיק סכין בכיכר בית העלמין בכרמיאל. נתקבל תסקיר מטעם שירות המבחן ואשר התרשם כי הנאשם הינו נעדר עבר פלילי ומקבל אחריות על מעשיו ואף הביע חרטה. שירות המבחן המליץ להסתפק במאסר מותנה. בית המשפט השלום השית על המבקש חודשיים מאסר בפועל ו-7 חודשי מאסר על תנאי והתנאי הוא שבמשך 3 שנים לא יעבור עבירה לפי סעיף 186 לחוק העונשין. הערעור נדחה. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון נדחתה.

41. ברע"פ 5127/09 יפקח נ' מדינת ישראל ניתן ביום 19.7.09 ע"י כבוד השופט לוי. המבקש הורשע בעבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. על פי עובדות כתב האישום שבו הורשע המבקש, התגלע ויכוח בינו, בעת שהיה בגילופין, לבין אחר. באותה שעה המבקש החזיק בסכין שאורך להבה כ-23 ס"מ, ומשהבחינו בו מאבטחים ושוטרים, נמלט תוך שהוא אינו מרפה מהסכין. המבקש נדון לחמישה חודשי מאסר בפועל וכן לעשרה חודשי מאסר על תנאי. ערעור שהגיש המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה, ובקשת רשות ערעור נדחתה.

42. רע"פ 3446/10 סאלח עבד אל חלים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 6.4.11 ע"י כבוד השופטים לוי, ג'ובראן והנדל. המבקש הורשע בהחזקת אגרופן ברכבו שלא כדין. בית משפט השלום החליט שלא להרשיע את המבקש וחייבו לבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות, וכן הועמד בפיקוח שירות המבחן לתקופה של שנה וחויב לחתום על התחייבות להימנע מעבירה. ערעור שהגישה המדינה לבית המשפט המחוזי התקבל והמבקש הורשע בעבירה שיוחסה לו. הדיון הוחזר לבית המשפט השלום לצורך קיום ההליכים לעניין העונש והמבקש נדון לחודשיים מאסר על תנאי ושאר רכיבי הענישה בדמות שירות לתועלת הציבור, פיקוח שירות המבחן וחתימה על התחייבות נותרו על כנם. המבקש הגיש בקשת רשות ערעור. מדובר בצעיר שהשתלב במסלול לימודים טכנולוגיים, בראשית דרכו בחיים. בית משפט העליון קיבל את הערעור והחזיר את פסק הדין המקורי של בית משפט השלום על כנו.

43. רע"פ 2968/12 אלזיד נ' מדינת ישראל ניתן ביום 6.5.12 ע"י כבוד שופטת נאור (כתוארה דאז). המבקש הורשע בביצוע עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה בכך שהחזיק סכין במגן השמש ברכב בו נהג. המבקש היה אדם נורמטיבי, ללא עבר פלילי קודם ואשר הועסק בעבודה סדירה לאורך השנים ודאג לפרנסת משפחתו. שירות המבחן לא התרשם מדפוסי התנהגות אלימים אצל המבקש ואשר היה בשלבים מתקדמים של הסמכה כמנהל מקצועי בתחום החשמל והדיאגנוסטיקה. שירות המבחן המליץ על אי הרשעתו לצד הטלת עונש חינוכי שירוצה במסגרת של שירות לתועלת הציבור. בית משפט השלום קבע שאין מקום להימנע מהרשעתו של המבקש וזאת נוכח הסיכון החמור שמשתקף בעבירה שאותה ביצע וקבע כי עונשו של המבקש, בצירוף ההרשעה, יהיה 160 שעות לתועלת הציבור. על גזר הדין הוגשו שני ערעורים לבית המשפט המחוזי, הן על ידי המבקש והן על ידי המדינה. במהלך הדיון בבית המשפט המחוזי המדינה משכה את הערעור וזאת לאחר שהתברר שהמבקש כבר ביצע את מרבית שעות השירות שהוטלו עליו. המבקש טען כי יש לבטל את הרשעתו בשל הנזק החמור שהיא עלולה לגרום לו נוכח האפשרות שהרשעה עלולה להוביל לאיבוד מקום עבודתו. הערעור לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם נדחתה בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון.

44. רע"פ 4200/12 אבו זניד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 27.6.12 ע"י כבוד המשנה לנשיא השופטת נאור. המבקש הורשע בביצוע עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה בכך שהחזיק סכין בחגורתו. שירות המבחן הגיש תסקיר בעניינו של המבקש ובו המליץ להימנע מהרשעתו, וזאת כאשר מדובר באדם ללא רקע פלילי קודם. בית משפט השלום אימץ את המלצת שירות המבחן והחליט להימנע מהרשעתו. הוגש ערעור על ידי המדינה אשר קיבל את ערעורה של המדינה והרשיע את המבקש בעבירת נשיאת סכין. בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון נדחתה. המבקש טען כי קיימת "מדיניות ענישה מכאנית", ומוגש "ערעור אוטומטי" מבלי להתחשב בנסיבות הספציפיות המתקיימות בכל מקרה ומקרה ואף מותב השופטים מנהל מדיניות קשוחה בקבלת הערעורים על אי הרשעה. בית משפט העליון דחה את הטענות הנ"ל וקבע כדלקמן:

" מקובלים עליו דברי המשיבה כי אין בעצם התווית מדיניות ערעורים פסול בפני עצמו, זאת כל עוד בעצם המדיניות אין כדי לשלול הפעלת שיקול דעת פרטני בכל מקרה ומקרה. הוא הדין גם ביחס למדיניות הענישה. בתי המשפט יכולים בהחלט לקבוע כי יש להחמיר, או להקל, בעבירות מסוג מסוים, וכמובן שמורה להם האפשרות לסטות ממדיניות זו, במקרים בהם הנסיבות מצדיקות זאת".

הדברים הנ"ל תואמים גם את האמור בסעיפים 40ג(ב), 40 ו-40ה לחוק העונשין לפיהם בית המשפט רשאי לסטות במקרים המתאימים ממתחם העונש ההולם, לקולא מטעמי שיקום, או לחומרה מטעמי הגנה על שלום הציבור.

45. רע"פ 1490/12 אבו גוש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 15.7.12 ע"י כבוד השופט ג'ובראן. המבקש נתפס כאשר הוא מחזיק באגרופן בכניסה לתחנה המרכזית בירושלים וזאת "לצורך הגנה". בית משפט השלום בירושלים החליט שלא להרשיע את המבקש והטיל עליו 180 שעות של"צ בהתאם להמלצת שירות המבחן ובפיקוחו. בית משפט השלום התייחס לכך כי למבקש אין עבר פלילי, מנהל אורח חיים נורמטיבי, עובד בבית מלון בים המלח ומעסיקו מרוצים מתפקודו. על גזר הדין הוגש ערעור שהתקבל והמבקש הורשע בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום, אך בית משפט המחוזי לא הטיל עליו עונש נוסף מעבר לשעות השל"צ שהוטלו עליו על ידי בית משפט השלום. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון נדחתה.

46. רע"פ 2609/12 עובדיה חלבי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] ניתן ביום 19.8.12 ע"י כבוד השופט רובינשטיין. המבקש הודה בביצוען של שתי עבירות של החזקת סכין ובעבירה של שימוש בסם מסוכן, ואולם בשל נסיבותיו האישיות ובהתאם להמלצת שירות המבחן החליט בית משפט השלום שלא להרשיעו והשית עליו שירות לתועלת הציבור. בית המשפט המחוזי בירושלים קיבל את הערעור, הרשיע את המבקש והשית עליו עונש של מאסר על תנאי בנוסף לשירות לתועלת הציבור שניתן על ידי בית משפט השלום. בקשת רשות ערעור נדחתה. בית המשפט העליון חזר על הדברים שצוטטו לעיל מתוך פסק דין אבו זניד והוסיף את הדברים הבאים:
"זכותה, ואף חובתה, של התביעה לגבש מדיניות עונשית..אחידה, תוך מתן ביטוי פרטני ונקודתי לנסיבותיו של כל תיק ותיק. במובנים מסוימים נכונים הדברים גם לגבי בתי המשפט.

בתפ (רמ') 49591-10-10 מדינת ישראל נ' עבד מחאגנה הובאו פסקי הדין דלהלן :
א. ת"פ 21123-09-13 (טבריה) מדינת ישראל נ' עלי חסאן (17.02.14), במקרה שם הנאשם, בהיותו אסיר בכלא שאטה, החזיק דוקרן מאולתר שלא כדין. כב' בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם בגין החזקת סכין בין כותלי בית הסוהר נע בין חודש מאסר בפועל ועד מאסר בפועל של עד 12 חודשים. כב' בית המשפט הטיל על הנאשם עונש מאסר למשך 9 חודשים, מהם 3 חודשים בפועל והיתרה על תנאי. כמו כן נקבע כי עונש המאסר שהוטל ירוצה בחופף ובמצטבר למאסר אותו ריצה הנאשם בעת מתן גזר הדין ובאופן שהנאשם ירצה חודש במצטבר וחודשיים בחופף, כמו כן הנאשם חויב לחתום על התחייבות להימנע מביצוע עבירה.
ב. ת"פ 19660-11-09 (טבריה) מדינת ישראל נ' עלי אשעל (08.04.10), במקרה שם הורשע הנאשם לאחר שמיעת ראיות בעבירה של החזקת סכין באופן שבהיותו אסיר בכלא גלבע, החזיק על גופו סכין מאולתרת בעלת להב. כב' בית המשפט הטיל על הנאשם עונש מאסר של 8 חודשים, מהם 4 חודשים בפועל והיתרה על תנאי למשך 3 שנים וכן קנס כספי על סך 1,000 ₪.

ג. ת"פ 9832-04-09 (שלום טבריה) מדינת ישראל נ' סעודי (08.04.10), במקרה שם הורשע הנאשם בעבירה של החזקת סכין באופן שבהיותו אסיר בבית הסוהר שיטה החזיק בכיסו סכין עם להב קבועה. כב' בית המשפט הטיל על הנאשם עונש מאסר למשך 10 חודשים, מהם 5 חודשים בפועל והיתרה על תנאי נקבע כי העונש ירוצה בחופף ובמצטבר לעונש המאסר אותו ריצה הנאשם בעת מתן גזר הדין ובאופן שהנאשם ירצה 4 חודשים במצטבר למאסר אותו הוא ריצה באותה עת.

ד. ת"פ 5950/07 (י-ם) מדינת ישראל נ' בוסתנאי (16.06.10), במקרה שם הורשע הנאשם במסגרת הסדר טיעון בעבירה של החזקת סכין. כב' בית המשפט הטיל על הנאשם עונש מאסר למשך 6 חודשים בפועל, כמו כן הופעל עונש מאסר על תנאי למשך 6 חודשים שירוצה בחופף וכן עונש הצופה פני עתיד.
ה. בת"פ 38216-07-13 (טבריה) מדינת ישראל נ' אלי איוב (04.05.14), במקרה שם הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של החזקת סכין באופן שבהיותו אסיר בכלא צלמון החזיק דוקרן מאולתר. כב' בית המשפט הטיל על הנאשם עונש מאסר לתקופה של 4 חודשים, מהם 32 ימים בפועל והיתרה על תנאי.
ו. ת"פ 18259-12-10 (נצרת) מדינת ישראל נ' ניב הרוש (07.09.11), הנאשם הורשע בעבירה של החזקת סכין בבית סוהר. כב' בית המשפט ציין כי החזקת סכין בין כותלי הכלא מהוה חתירה למעשה תחת שלטון החוק ושלטונות שב"ס הממונים על בטחונם של האסיר ובטחונם של אסירים נוספים. על הנאשם הוטל עונש מאסר בפועל למשך 4 חודשים מתוכם חודש במצטבר לעונש אותו ריצה בעת מתן גזר הדין והיתרה בחופף וכן עונש מאסר על תנאי. נסיבות ביצוע העבירה ומידת האשם:

47. שיקול מרכזי בקביעת מתחם העונש ההולם הוא "נסיבות ביצוע העבירה ומידת האשם" (ראו סעיף 40ב ו-40ט(א) לחוק העונשין). בנסיבות ביצוע העבירה שבפני החזקת הסכין הייתה בתוככי הכלא. מדובר בסיכון שאינו מינורי "מידת האשם" של הנאשם בביצוע העבירה של החזקת סכין, במקרה שבפני, היא בדרגה בינונית. הנאשם סיכן האסירים, הסוהרים, פגע בערך שמירת החוק, וביטחון בית הכלא על יושביו ופגע במוסד שהינו סמל האכיפה והשלטון בית הכלא .

מתחם העונש ההולם

48. העולה מפסקי הדין שהובאו לעיל ומפסקי דין שהובאו וצוינו בדיון הוא כי מתחם העונש ההולם לעבירה של החזקת סכין שלא למטרה כשרה בכלא , וזאת כאשר לא נעשה שימוש פוגעני בסכין, נע בין הרשעה, ומאסר על תנאי ושל"צ, לבין 8 חודשי מאסר בפועל, בצירוף מאסר על תנאי, ושאר רכיבי ענישה נלווים.
העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם

49. בעת קביעת העונש המתאים לנאשם שבפני, כאמור בסעיף 40ג לחוק העונשין, לקחתי בחשבון את כל הנסיבות שלהלן שאינן קשורות בביצוע העבירה: העבירה שבפני בוצעה לפני כ 7 שנים, כתב האישום הוגש בשיהוי של כ 3.5 שנים ואלו משפיעים על הענישה גם אם לא על עצם ההרשעה במקרה דנן; הנאשם ביצע העבירה בזמן ריצויו ענש מאסר בפועל והימצאות הסכין הייתה בתוככי הכלא. הנאשם אף ציין כי נטלה לצורך הגנה עצמית..בכלא , ההתלקחות התיגרה הנקמה הכוחנות ובניית המעמד מציבים את הצורך בהרתעה, בענישה , ברכיבי ענישה שיש בהם כדי לבטא החומרה שאלמלא הנסיבות לקולה ועיקרם חלוף הזמן כ 7 שנים והשיהוי כ 3.5 שנים עד להגשת כתב האישום שכללו של דבר מפחיתים ענישה, וכן השיקום המשפחתי , היה מקום למאסר בביצוע עבודות שירות למשך מספר חודשים ובנוסף עונש מותנה צופה פני עתיד ועונשים נלווים נוספים .
50. שירות המבחן המליץ על צו מבחן בלבד ולא על של"ץ , אך תוצאה זו בלבד רחוקה מהראוי וההולם לנוכח הפגיעה בערכים המוגנים בנסיבות ביחס למי שאינו נעדר עבר פלילי ואף שירות המבחן לא המליץ על ביטול הרשעה בהקשרו. בא כוח הנאשם ביקש לאזן בהטלת של"צ רק אם לא יורשע הנאשם.
51. בנסיבות שאין המלצה לשל"ץ על ידי שירות המבחן כעולה מהתסקיר ולא בכדי עקב השימוש בסמים, הרי שחודש מאסר בעבודות שירות במועצה הדתית מהוה איזון ואף מקור נוסף לחוזקה.
- הנאשם בעל עבר פלילי מוכיח לרבות לאחר ביצוע העבירה :
52. מדובר במי שהינו בעל עבר פלילי ובכלל העבירות :ב2020 החזקה ושימוש בסמים לצריכה עצמית לרבות הפעלת מאסר על תנאי , בשנת 2020 הצתה במטרה לפגוע באדם, נגזרו בין היתר 31 חודשי מאסר בפועל,ב2018 גניבה ותקיפה כדי לגנוב, ב2016 סחר בסמים ועוד תווך בעסקי סמים מסוכנים, ב2014 עבירות סמים ועוד .
53. גם העובדה כי הנאשם מתגורר בבית הורי בת זוגו וזו על פי הטענות הרה ללדת , כל אלו מזמנים לבית המשפט האפשרות לצמצם הענישה המרכזית לחודש עבודות שירות בלבד. ולהעניק לנאשם בנסיבות מאמצי שיקומו העצמי מכוח הלכות החיים החזקים מכל סורג ובריח , ענישה מתונה בחלוף 7 שנים, ולבטא מתן ההזדמנות לקבל את תמיכת המשפחה המורחבת, בבניית עתידו המחודש לאחר עבר פלילי כמתואר ברישום הפלילי, במיוחד כשהתסקיר הראשוני אף המליץ על בית משפט קהילתי.
- 54.אם ב2020 עובר הנאשם שתי עבירות וב2018 עוד עבירה ,כשהנאשם נתפס עם סכין ב2017 ומאז הוא המשיך בביצוע עבירות, הנאשם אכן עלול לשוב לביצוע עבירות במיוחד כשקיימת ברקע התמכרות לא מטופלת, ומידת הראיות להוכחת הליך שיקומי וסיכויי שיקום גבוהה.

55. שירות המבחן לא המליץ על שעות של"ץ, שאמנם לא קשורים לעבירה בה הורשע, אך אין הוא כשיר מבחינת שירות המבחן לביצוע שעות אלו. בהעדר תוכנית ובתיאור האמור, לא ניתן לכפות תוכנית של"ץ בניגוד לעמדת שירות המבחן, והסיכוי שהנאשם יגיע להפקעת הצו גבוה. במצב זה לא עבודות שירות הן הפתרון ל 5 חודשים ולא של"ץ שלא הומלץ על ידי שירות המבחן.

56. אולם, אם יגזרו 5 חודשי מאסר מתוכם, חודש בלבד לריצוי בעבודות שירות, פרק זמן שסביר שניתן יהא לצלוח אותו וכאילו היה תוספת לעונש הארוך של המאסר בתיק האחרון, והיתרה על תנאי ייערך האיזון הנכון, בין מעשה העבירה החמור, בשונה מכל שאר גזרי הדין בהם הנאשם שם היה ללא עבר פלילי, והסכין לא הוחזקה בתוככי כלא, עברו הפלילי של הנאשם בתקופה שלאחר ביצוע העבירה ולפניה, חובת ההפחתה בשל כלל הנסיבות לקולה ובכללן: חלופה הזמן השיהוי ונסיבות משפחתיות ותעסוקתיות חדשות.

57. זאת ועוד, מאז 2017 היה יכול תיק זה להיות מוגש ולהסתיים בצירוף תיקים עם אחרים בתוספת של חודש - חודשיים מאסר בפועל במצטבר לתקופת המאסר אותה ריצה. זאת ועוד מדוע יש להחמיר ביחס לתיקים רבים אחרים, כאשר כבר ריצה הנאשם עונשים חמורים ועתה עלה מתהום הענישייה, תיק מלפני 7 שנים שהוא הרבה לפנייהם. הלכה היא כי חלופה הזמן הרב, ושיהוי בהגשת כתב אישום עשויים להפחית מחומרת העונש. כך בעקרונות הדין הפלילי לגופו של הליך דיונית ומהותית באיחור חריג וקיצוני. גם אותיות המחוקק בעבירת הפשע נסדקות והקלף נפגע בדהייתן בחלופה 7 שנים מאז ביצוע העבירה. מאז הנאשם כבר ריצה עונשי מאסר. יש לזכור גם כי חלק מהעיכוב והזמן הוא גם בשל של הנאשם עצמו בהתנהלותו כאשר ל 4 דיונים לא הופיע והוצא אף נגדו צו הבאה.

הממונה עבודות השירות המליץ, כפוף להבטחת הנאשם כי עם הטלת המאסר בעבודות שירות יחל בהליך גמילה כך בחוות הדעת.

שירות המבחן נמנע מלהציע תוכנית של"ץ בשל בעיית הסמים הנוכחית.

58. הבעיה העולה מחוות דעת הממונה ומהתסקיר והסיכון בכישלוננו של הנאשם בביצוען של עבודות של"ץ, היא שהנאשם עדיין משתמש בסמים. הנאשם קיבל את אישור הממונה ככל הנראה משום שגם הבטיח כי ככל שייגזרו עליו עבודות שירות "יחל בהליך גמילה". חרף השימוש העכשווי בסמים כאמור, הממונה קבע כשירות לביצוע עבודות שירות.

59. דהיינו, פרק זמן ארוך של מאסר בעבודות השירות אינו הולם בנסיבות בחלופה 7 שנים, ותוך קטיעת היציבות התעסוקתית והמשפחה ההולכת ונבנית, אך מנגד ניתן לביצוע מבלי לפגוע אם ייעשה בפרק זמן קצר של חודש ימים שכל הפחתה ממנו סבור בית המשפט פוגעת בערכים המוגנים. חליפת העונש הספציפי שאינו מחמיר והוא אף מקל עד גבול באיזונו מותאמת לנאשם הספציפי במגבלותיו ובאשמו.

60. מעשה העבירה חמור, כלפי האסירים הסוהרים וכלפי החוק כאשר הנאשם עובר העבירה בשמן שהוא מרצה בעצמו עונש מאסר ומידת אשמו של הנאשם אינה נמוכה כלל וכלל. מדובר בהכנסת סכין לתוככי הכלא ומידת ההסתברות להתלקחות ושימוש בה גבוהה, לפיכך מידת השיקום והוכחתו בהתאם לסעיף 40 ד ב' חייבת להיות משמעותית כדי סטייה משמעותית מהמתחם לגזירת מאסר מותנה בלבד. של"צ לא הומלץ על ידי שירות המבחן בשל בעיית הסמים הפעילה. הנאשם הותיר הגופים עם הבטחות והבעת רצון ואלו אינן אסמכתאות למעש ושיקום אלא שחלוף השנים מחייב צמצום והפחתה משמעותיים שיבואו לידי ביטוי באופן האמור להלן. לאור האמור ובאיזון הנדרש גזרתי את האמור להלן לצד רכיבי ענישה נלווים במכלול השיקולים.

61. לאור כל האמור, הרשעת הנאשם תיוותר על כנה והנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 30 יום מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, ריצוי חודש המאסר בעבודות השירות יהא בהתאם לחוות דעת הממונה, הנאשם יבצע העבודות במועצה דתית מרחבים צומת גילת ד.נ.הנגב. הנאשם ירצה עונש זה החל מיום 14.7.24. על הנאשם להתייצב ביום זה עד השעה 08:00 במשרדי הממונה על עבודות השירות.

הובהר לנאשם כי במידה ולא ימלא אחר הנחיות הממונה על עבודות השירות או מי מטעמו, ותוגש בקשה להפקעת מאסרו זה, הרי שיוכל בית המשפט לקבוע כי יתרת המאסר תרוצה מאחורי סורג ובריח.

ב. 4 חודשי מאסר יהיו על תנאי והתנאי הוא שלא יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום עבירה בה הורשע.

ג. הנאשם ישלם קנס בסך של 3,000 ₪ או 15 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים כאשר הראשון שבהם עד ליום 10.9.24 ובכל עשירי לחודש שלאחריו. אם אחד התשלומים לא ישולם במועד, אזי יעמוד מלוא סכום הקנס לפירעון מידי.

ד. ניתן בזה צו מבחן למשך שנה. הנאשם יפעל בהתאם להוראות קצין המבחן ושירות המבחן שאם לא כן ניתן יהא לגזור עונשו מחדש לכל דבר ועניין.

ה. הנאשם יתחייב בסך 5,000 ₪ שלא לעבור עבירה בה הורשע וזאת לתקופה של שלוש שנים מהיום.

ו. הקנס ניתן לשלם כעבור 3 ימים מהיום באחת מהדרכים הבאות:

בכרטיס אשראי - באתר המקוון של רשות האכיפה והגבייה, www.eca.gov.il

מוקד שירות טלפוני בשרות עצמי (מרכז גבייה) - בטלפון *35592 או בטלפון *35592-*****

במזומן בכל סניף של בנק הדואר - בהצגת תעודת זהות בלבד (אין צורך בהצגת בשוברי תשלום).

המזכירות תעביר עותק מגזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

ניתן בזאת צו כללי להשמדת הסכין כפוף להחלטת הקצין הממונה על החקירה ובחלוף תקופת הערעור.

ניתן היום, כ"ה סיוון תשפ"ד, 01 יולי 2024, בהעדר הצדדים.